

BALLUMERWEG

De weg naar Ballum.

BURGEMEESTER BOLOMEIJWEG

Johan Benjamin William Bolomey (1877 Gorkum - 1954 Haarlem), was burgemeester van 1906 tot 1942 van Ameland. Gedurende zijn burgemeesterschap onderging Ameland een metamorfose van een sterk geïsoleerde gemeenschap naar een gebied vol toeristische activiteiten. Burgemeester Bolomey was gehuwd met de eilandse Lemke Postma (1892 Nes - 1972 Leeuwarden).

BURGEMEESTER WALDAWEG

Roel Walda (1897 Ureterp (Frl) - 1983 Heerenveen), was burgemeester van Ameland van 1945 tot 1955 van Ameland. Door zijn inzet is er op het eiland een ULO school gekomen in 1947. In de 2e wereldoorlog was actief in het verzet. Hij was Statenlid van Friesland en Raadslid/Wethouder van de gemeente Hindelopen.

COMMANDEURSTRAAT

Een Commandeur was de kapitein van de oude walvisvaart naar de noordelijke ijszee. Ameland telde in de 18e eeuw zeer veel Commandeurs en zij namen veel bemanningsleden uit eigen omgeving mee naar de vangstgebieden.

DE REED

Amelander woord voor "wagenpad".

DE TUUN

De Tuun was een kwekerij in het gebied ten zuiden van de RK kerk. Tot 1998 in gebruik bij Oostergo-Bedrijven. Vroeger was het "de tuun" van groenteboer Heidstra te Nes.

DE WORTELTUIN

De Wó'teltuun is het gebied ten westen van deze weg. Dit gebied zal wel gebruikt zijn voor verbouw van groenten.

EPKE VAN DER GEESTWEG

Epke van der Geest, geboren in 1905 te Nes, was raadslid en wethouder van de gemeente Ameland.

GROENLAND

Dit is niet een naam die vroeger in dit gebied gebruikt werd. De naam "Groenland" is voor deze straat gebruikt door de van oudsher bestaande relatie, door walvisvaart in de 18e eeuw, tussen Ameland en Groenland.

HANS JOCHEMSTRAAT

Hans Jochems Schut (1724 - 1787 Nes), was Commandeur van 1746 t/m 1778 op de walvisvaart in de noordelijke ijszee. Hij voer voor Amsterdamse reders en heeft als Commandeur 107 walvissen gevangen. In 1753 heeft hij een huis laten bouwen op perceel Vermaningspad nr. 4. Het pand wat er nu staat is in 1975 geheel in stijl gebouwd met de stenen van het oorspronkelijke huis. Nu wordt het bewoond door dierenarts Heere Schols, een nazaat van Hans Jochems Schut.

FOSTALAND

Toen dit gebied bebouwd werd met woningen kreeg deze straat de oude naam "Het Berouw". Dit is het gebied ten westen van de weg Stokershiem en ten noorden van de oude zeedijk. De bewoners vonden dit geen mooie naam en hebben verzocht om de naam te veranderen in "Fostaland". De naam Fostaland zou in een ver verleden aan Ameland verbonden zijn geweest. Omtrent klooster Foswert kan nu worden gesteld dat dit niet op Ameland gestaan heeft, wel heeft het klooster veel bezit gehad op het eiland en stonden er verschillende gebouwen verspreid op Ameland. De heer Jan Houwink heeft in de Staatkundige Geschiedenis geschreven 'In de grijze oudheid zou er op Ameland zijn aanbeden de afgod "FOSTA", waarvan het altaar in de 8e eeuw door de discipelen van Willibrord werd omver geworpen. Ameland wordt dan ook wel eens met de naam "FOSTELAND" betiteld.

HIEMKESWEG

Hiëmkes betekent meerdere heemen. Oorspronkelijk een klein stuk bouwland, door dijkes omgeven en ontstaan door ontginning van een deel van de gemeenschappelijke grond. Het erf van een boerderij wordt ook wel "hiëm" genoemd. Het is Amelands voor het woord "heem".

HOGEGEGGENWEG

Hoge Eggen is het gebied ten zuiden van de weg over de grië (Hoge Eggenweg) tegenover T splising met de Spijkerboorweg. Het woord "eg" zal afkomstig zijn van de verdeling van de Marken. In Hollum en Ballum werden de Marken, de gemeenschappelijke mieden, verdeeld "in eggen". In Hollum waren er 6 en in Ballum 3 eggen. Van Nes/Buren zijn uit schriftelijke bronnen geen "eggen" bekend.

HOGEMIEDEWEG

Hoge Miëde is het land ten oosten van Nes, was vroeger hoog miëdeland. De Hoge Miëdewech was vroeger op de plaats van de tegenwoordige oostelijke rondweg om Nes.

JACOBSHIEM

Jacob Freerkshiëm (ook wel Jaweshiëm) is het gebied in de miede ten oosten van Nes. Het zal genoemd zijn naar Jacob Freerks. De 1e keer huwde hij in 1746 met Dirkje Martens en de 2e keer in 1752 met Janke Gosses. Bij zijn 1e vrouw heeft hij 2 zonen, nl. Freerk in 1746 en Jan in 1747. Jacob Freerks is voor 1790 overleden. Op de kadastrale kaart 1832 staat aan de zuidkant van Buren ook een Jacob Freerks Hiëm. Dit is het gebied wat begrenst wordt door de Kloosterheemweg, melkeweg en Reeweg. Dit staat niet in de lijst van streeknamen van het Amelander woordenboek.

JAN BROUWERPAD

Jan Brouwer (1911 - 1997 Nes), was 20 jaar raadslid waarvan 8 jaar wethouder van de gemeente Ameland.

JAN JACOBSTRAAT

Deze straat heeft deze naam gekregen omdat op perceel Jan Jacobsstraat nr. 1 vroeger de kerk van de Jan Jacobs gemeente heeft gestaan. Jan Jacobs (15.. - 1612 Harlingen), was een voorganger (liefdepreker) van de doopsgezinde gemeente van Harlingen. Toen Jan Jacobs in 1599 de bepalingen omtrent de weerloosheid en het tegengaan van de kinderdoop in gemengde huwelijken wilde verscherpen, kon Pieter Jeltjes van Kollum zich daarmee niet verenigen. Dit verschil in opvatting leidde tot een nieuwe scheuring en het ontstaan van het "Jan Jacobsvolk" en het "Pieter Jeltjesvolk". De gemeente van de Oude Vlamingen van Ameland koos voor Jan Jacobs en werd sinds die tijd "Jan Jacobs gemeente" genoemd. Dit was de strengste gemeente, daarom noemden zij zich de "fijne mennisten". Op Ameland waren drie verschillende gemeenten met n.l. - De gemeente van de Oude Vlamingen of Jan Jacobs gemeente met een kerk in Nes, Ballum en Hollum. - De Vlaamse gemeente of Foppe Ones of Lausoms gemeente met een kerk in Nes en Ballum. - De Waterlandse gemeente of de Blauwe Schuur met een kerk in Nes en Hollum. (de grove mennisten, betekent niet streng) In 1804 is het Jan Jacobsvolk en het Foppe Onesvolk verenigd tot één gemeente. In 1854 is de Waterlandse gemeente herenigd met de Jan Jacobs tot één gemeente onder de benaming van "De Doopsgezinde Gemeente op Ameland".

JAN KLEINSTRAAT

Jan Klein (1908 - 1984 Nes).

JELLE HANSENPAD

Jelle Hansen Schut (1750 Nes - 1827 Monnikendam), was zeeman en heeft op de walvisvaart in de noordelijke ijszee verschillende rangen doorlopen tot aan stuurman. In 1766 harpoeneerde hij tijdens de reis 2 walvissen, waarvoor hij van de rederij in Amsterdam 50 gulden kreeg. In de tuin van perceel Commandeurstraat nr. 23 staat een stuk walviskaak (kakebiên), door hem als jachttrofee meegebracht met de initialen I.H.S. en het jaartal 1766. Ook voer hij bij de koopvaardij in verschillende rangen tot aan kapitein.

JOHANNES HOFKERWEG

Johannes Eeltjes Hofker (1877 - 1926 Nes), was hotelhouder in "Hotel Land en Zeezicht", het latere hotel Hofker. Het hotel had een goede naam in de recreatiewereld die toen pas begon met het nieuwe badhotel te Nes. Van 1900 tot 1918 was hij de grootste werkgever op Ameland.

KARDINAAL DE JONGWEG

Kardinaal Jan de Jong (1885 Nes - 1955 Amersfoort), was docktor in de wijsbegeerte en godgeleerdheid, priester, aartsbisschop van Utrecht, kardinaal der Rooms-Katholieke Kerk. In 1945 werd hij benoemd tot Kardinaal, voor zijn aandeel in en zijn verzet tegen de bezetters van zijn vaderland en zijn standvastige houding als kerkleider. Jan de Jong was geboren in het huis op perceel Reeweg nr. 34. Hij is begraven op het RK kerkhof te Utrecht.

KERKEPAD

Dit pad tussen de Van der Stratenweg en de Jan Jacobstraat werd gebruikt door de kerkgangers van de Jan Jacobse gemeente en door de kerkgangers van de Hervormde Kerk.

KERKPLEIN

Het plein is zo genoemd omdat sinds 1734 de Hervormde Kerk hier staat. Tot 1734 werd de oude kerk, in 1752 afgebroken, gebruikt op de Algemeene Begraafplaats van Nes.

KERKSTRAAT (zie Kerkplein)

KIEVITSWEG

Deze weg kan genoemd zijn naar een bekende weidevogel, "de kievit". Maar zou ook genoemd kunnen zijn naar een oud geslacht uit Nes/Buren met de achternaam "Kiewiet of Kiewied". In de 18e eeuw werd deze achternaam voor het eerst door "Jan Teunis" (1769- 1848 Buren) gebruikt. Omdat de achternaam vroeger op meerdere manieren werd geschreven, ook als "Kievit", is het heel goed mogelijk.

KLAAS GOUWMAWEG

Klaas Gouwma was van 1914 tot 1945 duinwachter/opzichter te Nes Ameland bij Rijkswaterstaat. Hij behartigde voor domeinen de aankweek van de dennebomen, hij had toezicht op de veerdienst Nes-Holwerd, de duinbescherming, steenglooiing aan de zuidzijde van het eiland en de steigers. Hij was directeur van de fanfare te Nes. Hij heeft verschillende boeken geschreven over zijn werk op Ameland.

KOLKWEG

De Kolk is het gebied aan de noordkant van de strandweg voor de splitsing Zwarteweg. Was vroeger laag land. Er werd veel geschaatst.

KROONSTUK

Kroönstik is het gebied ten oosten van de Polderweg en ten noorden van de Miedenweg.

LEGE MIEDEWEG

Lege Miëde is het gebied ten oosten van de oostelijke rondweg om Nes.

LIJNBAAN

Een lijnbaan was een onderdeel van een touwslagerij. In 1832 was Jan Gerrits Kooy (1786 - 1832 Nes) "touwslager" op perceel nr. 117 . Dit was ten noorden van de oude RK begraafplaats bij de Schoolstraat. De lijnbaan was een lange smalle strook land richting noordoosten dat liep tot de tegenwoordige Strandweg. Jan was tevens kalkbrander.

MARTEN JANSZENWEG

Marten Jans (1737 Buren - 1811 Nes), was Commandeur van 1768 tot 1771 en 1773 t/m 1777 op de noordelijke walvisvaart voor Hamburgse reders. In de zomer van 1777 raakten 14 walvisvaarders vast in het ijs bij de kust van oost Groenland. Een voor een werden de schepen verpletterd door het kruierende ijs. Ook het schip "Het Witte Paard" van Commandeur Marten Jans. Toen het schip kapot was moest de bemanning het schip verlaten zij moesten via het ijs naar de kust van Groenland vluchten. Na vele ontberingen en verliezen van mensenlevens werd het restant van de bemanning gered

door eskimo's. De geredde walvisvaarders hebben overwinterd in de Deense kolonie Juliaans Hoop. Marten Jans heeft een dagboekje geschreven over deze ramp. Marten Jans heeft gewoond in het noordelijke deel van het pand op perceel Marten Jansweg nr. 2. In 1770 heeft hij dat huis gekocht.

MIEDENWEG

De miëden waren laaggelegen binnendijkse graslanden en werden gebruikt voor hooiwinning.

MOLENWEG

Aan deze weg staat de korenmolen "De Phenix". In 1629 wordt er op deze plek een molen opgericht door Watse Jacobs van Leeuwarden. In 1838 is de molen door een hevige storm verwoest. Op dezelfde plaats is een nieuwe molen gebouwd met de naam "De Hoop". Tijdens een onweer in 1880 is de bliksem in de molen geslagen en is de molen afgebrand. In dat zelfde jaar is er weer een nieuwe molen gebouwd met de naam "De Phenix". Dat betekent: "Uit de as herrezene". De molen is laag maar vangt genoeg wind, omdat hij op het "möllensduun" staat.

MOLENPLAAT

Zandbank tussen de strekdam (Ballumerbocht) en de steiger te Nes, ten zuiden van het bebakend vaarwater.

NOORDERWEG

Weg aan de noordkant van het dorp.

NOORDERSPRUIT

Geul ten zuiden van het Pinkewad en ten oosten van de oude dam (Ameland-Friesland). Ter hoogte van de Nassau-kooi.

OBBE EDSKESSTRAAT

Obbe Itskes (1754 - 1783 Nes), was Commandeur voor Hamburgse reders van 1759 t/m 1783 Op de noordelijke walvisvaart. De 2e naam van deze Commandeur wordt anders geschreven n.l. met een "I, Y of IJ". In drie koopaktes staat "Obbe Itskes" en één keer "Obbe Ytskes". In de lijst van Schippers en Commandeurs van Ameland uit 1781 wordt geschreven "Obbe IJdskes".

PAASDUINWEG

De Paasduun is gelegen ten noorden van Nes in de Vleijen. De naam heeft deze duin gekregen omdat dit de plek was waar men met Pasen ging eirollen, eigooien, eislaan, e.d.

PEKMANSHIEM

Pekmanshiëm, Pekmoershiëm of Pekmoeishiëm is het gebied ten noorden van Rondweg, ten westen van de Polderweg en ten zuiden van de Miedenweg.

POLDERWEG

Deze weg loopt van het dorp naar de polder tussen Nes en Buren. De weg sluit aan op de Grote Miedenweg.

REEWEG

Via deze weg ging vroeger het vervoer van en naar de rede van Nes. Op Ameland "De Ree" genoemd. Vroeger werd deze weg "Postwech" genoemd. De weg naar de "Postboat". Aan deze weg stond in 1832 een Kalkoven van Jan Gerrits Kooy (1786-1832 Nes). Jan Gerrits Kooy was tevens touwslager. Jan Jacobs Metz (1793-1858 Nes), was in 1846 de laatste met het beroep van kalkbrander. Hij woonde in 1846 in het pand met huisnummer 36 Nes.

RIXT VAN DONIASTRAAT

Rixt van Donia (1620 – 1681), was de echtgenote van Watse Frans van Cammingha 1603 - 1668. Zij heeft veel gedaan voor de minder bedeelden van het eiland. Zij was de laatste Vrij- Erfvrouw van de heerlijkheid Ameland van de familie van Cammingha. Haar erfgenamen, de familie Thoe Schwartzensberg Hohenlansberg, verkochten het eiland in 1704 voor 170.000 Caroli gulden aan de familie Oranje Nassau in Friesland.

SCHOOLSTRAAT

Deze straat is zo genoemd omdat in 1947 de ULO school hier gebouwd is. De tegenwoordige Burgmeester Walda Scholengemeenschap.

STOKERSHIEM

Het Stokershiem is het gebied ten oosten van de Reeweg, ten noorden van de Miedenweg, ten westen van de Obbe Edskesstraat en ten zuiden van het Wiebe Wesselspad. Het is genoemd naar de stoker van de kalkoven, schelpenbranderij, die aan de Reeweg van Nes heeft gestaan. De kalkbranderij was tot 1832 van Jan Gerrits Kooy (1786-1832 Nes). Jan Jacobs Metz (1793-1858 Nes), was in 1846 de laatste met het beroep van kalkbrander. Hij woonde in 1846 in het pand met huisnummer 36 Nes.

STRANDWEG

Dit was vroeger de "Badweg" en loopt naar het strand.

TORENHOOGTE

Dit hoog gelegen noordelijke deel van Nes is heeft deze naam gekregen omdat in 1664 hierop de toren gebouwd is. Deze toren is in 1732 verhoogt omdat deze voor de schepen als baken te laag was.

TORENSTRAAT (zie Torenhoogte).

VAN DER STRATENWEG

In dienst van de Prins van Oranje stond aan het hoofd van het eiland een "Rentmeester of Baljuw". Op 1 mei 1724 werd Mr. Campegius van der Straten aangesteld als Substituutbaljuw en in 1727 als Rentmeester en Procureur Fiscaal (openbare aanklager) van Ameland. Later is hij opgevolgd door zijn zoon Petrus van der Straten, die deze functie tot het einde van de 18e eeuw heeft uitgevoerd.

VAN HEECKERENSTRAAT

Deze straat is genoemd naar één of meer burgemeesters met de naam "van Heeckeren". Er zijn 3 burgemeesters geweest n.l.; 1. Walraven Robbert Jacob Dirk baron van Heeckeren (1779 Zutphen - 1837 Nes), was Grietman en Opperstrandvonder van Ameland 1813 - 1837. 2. Daniël Wigbold Crommelin baron van Heeckeren (1811

Bentheim - 1888 Nes), was eerst Grietman en later Burgemeester van Ameland 1837 - 1888. 3. Daniël Jan Wigbold Crommelin baron van Heeckeren (1857 Nes - 1904 Den Haag), was Burgemeester van Ameland 1888 - 1894.

VERDEKSPAD

Deze straat is genoemd naar een vierwielige overdekte wagen, een "ferdek". Deze wagens werden op het eiland gebruikt voor personenvervoer.

VERMANINGSPAD

Deze straat is genoemd naar de doopsgezinde kerk die aan deze straat gebouwd is. De kerk werd een "vermaning" genoemd. Dit is de laatste DG kerk van Nes. Vroeger was dit het kerkje van de Waterlandse of Blauwe Schuur gemeente. Van de oude DG kerken op Ameland is alleen deze bewaard gebleven, weliswaar niet in de oorspronkelijke staat, maar van de 3 DG kerken op Ameland is alleen deze representatief voor de kleine schuurachtige "vermaning" in de Nederlandse architectuur. Het kerkje heeft in 1843 een vertimmering ondergaan, waardoor helaas veel van het oude vernield is. Oorspronkelijk had het kerkgebouw niet een wolvedak, maar een rechtopgetrokken gevel aan de oostzijde, met een deur in de noordelijke helft. In 1843 zijn voor de oude gevel 2 kamers met portaal in het midden gebouwd en verdween de gevel onder het wolvedak.

WIEBE WESSELSPAD

Wiebe Wessels (1735 - 1813 Nes), was Commandeur voor een Amsterdamse reder van 1757 t/m 1758 en voor Hamburgse reders van 1766 t/m 1787 voor noordelijke walvisvangst.

Bron: straatnamenindex Gemeente Ameland